

STORTINGET

Dokument 14

(2020–2021)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2020 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

---

Til Stortinget

Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, se St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

Orientering om arbeidet

Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2020:
Tidligere førstelagmann Arild O. Eidesen, leder
Sorenskriver Kari Johanne Bjørnøy, nestleder
Stortingsrepresentant Lise Christoffersen (Ap)
Stortingsrepresentant Bente Stein Mathisen (H)

Personlig vara for Lise Christoffersen:
Stortingsrepresentant Kari Kjønaas Kjos (FrP)

Personlig vara for Bente Stein Mathisen:
Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp)

Utvalget har funksjonstid til 31. desember 2021.

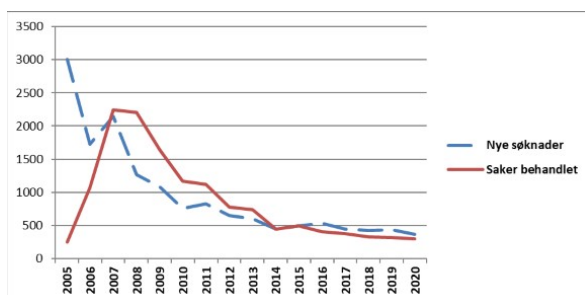
Virksomheten i 2020

Utvalget har avholdt ni møter, hvorav to med dobbel saksmengde. Med unntak av to har samtlige møter vært digitale som følge av covid-19. Utvalget har i alt avgjort 297 saker.

Totalt ble det mottatt 370 søknader om rettferdsvederlag i 2020, mot 433 søknader i 2019. Det vises til punkt 3.1.

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag avgjorde 297 saker i 2020, mot 320 saker i 2019. Det vises til punkt 3.2.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2020

Enkelsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkelsaker for Stortinget til avgjørelse i 2020.

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser er godt. Utvalget mottar gjennomarbeidede saksfremlegg, og i etterkant av utvalgets møter holdes oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet deltar. Møtene bidrar

til god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

Resultater

Nye søknader

Det ble mottatt 370 søknader i 2020, mot 433 søknader i 2019. Dette er en nedgang på 15 pst. Nedgangen antas å ha sammenheng med at flere brukerorganisasjoner har vært stengt for fysisk oppmøte i perioder som følge av covid-19-pandemien, slik at færre har kunnet oppsøke bistand til å fremme søknad om rettferdsvederlag.

Antall søknader etter særordningene¹ har over tid vært nedadgående og utgjorde i 2020 totalt 28 saker. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har variert noe, men har ligget relativt stabilt rundt 400 saker årlig de senere år.

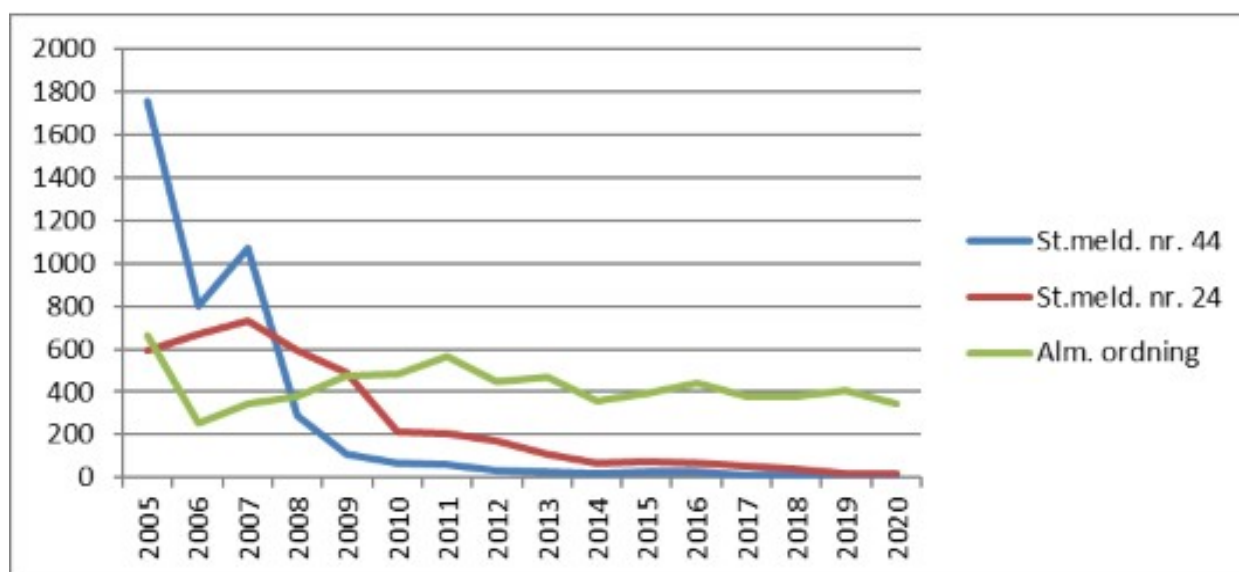
Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2019–2020, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2020.

1. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

Søknader	2020		2019		2019–2020
	Innkomet	Andel	Innkomet	Andel	Endring
St. meld. nr. 44	11	3 pst.	7	2 pst.	+57 pst.
St. meld. nr. 24	17	5 pst.	21	5 pst.	-19 pst.
Alm. ordning	342	92 pst.	405	93 pst.	-16 pst.
Totalt	370	100 pst.	433	100 pst.	-15 pst.

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2020²

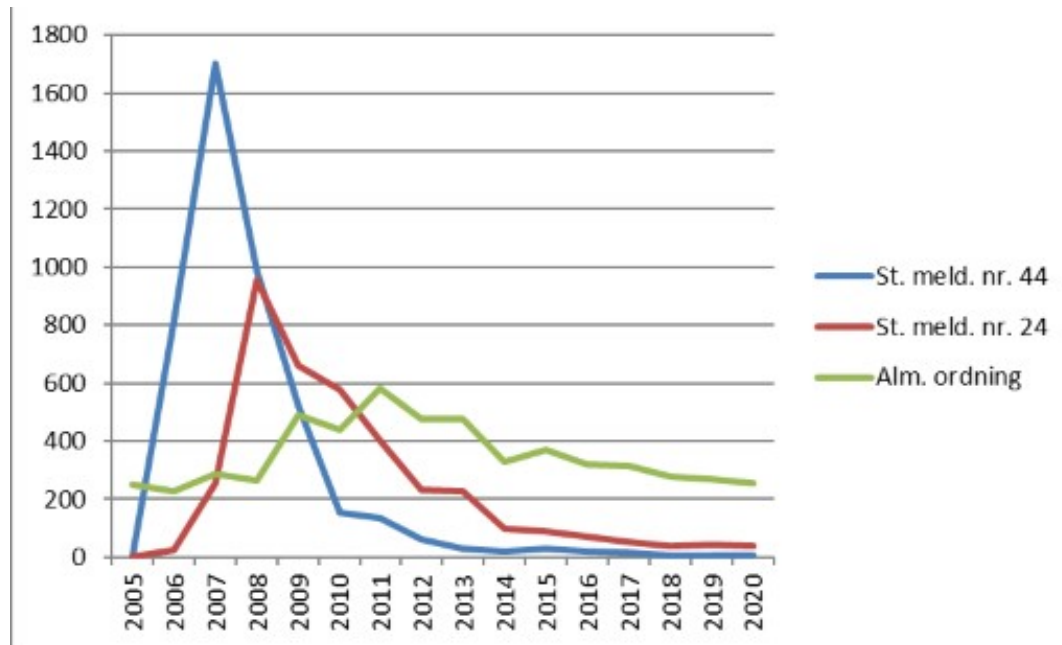
2. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

Behandlede saker

Utvalget avgjorde 297 saker i 2020. Dette er en nedgang på 7 pst. fra 2019.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2020. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettsferdsvederlagsordningene, fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2020¹

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettsferdsvederlagsordning

Søknader	2020		2019		2019–2020
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	4	1 pst.	7	2 pst.	-43 pst.
St.meld. nr. 24	36	9 pst.	45	11 pst.	-20 pst.
Alm. ordning	257	69 pst.	268	65 pst.	-4 pst.
Totalt UR-beh.	297	79 pst.	320	77 pst.	-7 pst.
Avvist av SRF	78	21 pst.	94	23 pst.	-17 pst.
Tot. UR + SRF	375	100 pst.	414	100 pst.	-9 pst.

Det ble ferdigbehandlet 375 saker i 2020. Av disse ble 297 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 6 omgjøringsbegjæringer.

Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. I 2020 ble 17

omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettsferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2020 avvist 78 søknader fra behandling i utvalget. De fleste av disse ble avvist fordi forholdet ennå ikke er foreldet. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste av denne type saker gjelder straffbare forhold som faller inn under voldsoffererstatningsordningen og dermed utenfor rettsferdsvederlagsordningen.

1. I perioden 2006–2013 var det flere utvalg i arbeid: Utvalg 2 var virksomt fra 2006 t.o.m. 2013, mens utvalg 3 var i arbeid fra mars 2008 t.o.m. februar 2011. Fra 2014 har det vært ett utvalg.

Avsluttet uten vedtak

Rettsferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det ble i 2020 avsluttet fem saker på dette grunnlaget.

Sakenes utfall

Det ble innvilget rettsferdsvederlag i 57 pst. av sakene som ble avgjort i 2020. I 2019 ble det innvilget vederlag i 55 pst. av sakene.

Utbetalt vederlag

Det ble i 2020 utbetalt 25,2 mill. kroner i rettsferdsvederlag fra staten. Dette er 3,5 mill. kroner mer enn i 2019. Økningen forklares med at gjennomsnittlig utbetaling per sak har vært høyere i 2020. Det vises til at antallet innvilgede søknader er omtrent uendret siden 2019, ettersom antallet behandlede saker har gått ned, mens innvilgelsesprosenten har gått opp.

Saker under behandling

Ved årsskiftet 2020–2021 var det totalt 595 saker under behandling. Dette er marginalt høyere enn i 2019, da tallet var 582. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans, eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. Flertallet av sakene ble mottatt i løpet av 2020, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Saker under behandling, fordelt på alder

	2020	2019	2018	Før 2018
Restanseandel	53 pst.	42 pst.	4 pst.	1 pst.

Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har økt fra 16 måneder i 2019 til 18 måneder i 2020.¹

I saker som utredes av ekstern faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning gjennomgående omlag to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2020 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 14 måneder, Utdanningsdirektoratet 17 måneder og Helsedirektoratet 15 måneder. I samtlige av disse faginstansene har saksbehandlingstiden økt med mellom én og tre måneder sammenlignet med 2019.

Utvalget er kjent med at den økte saksbehandlingstiden i faginstansene hovedsakelig forklares med utfordringer som følge av covid-19-pandemien.

Forventet utvikling i 2021

Stortinget har ved vedtak nr. 111 (2020–2021) av 26. november 2020 bedt regjeringen sørge for at rettsferdsvederlagsordningen blir bedre kjent, og bedre informert om, som erstatningsordning. Statens sivilrettsforvaltning, som er utvalgets sekretariat, skal iverksette egnede tiltak for å følge opp anmodningsvedtaket i dialog med Justis- og beredskapsdepartementet innen 1. juni 2021. Det er naturlig å forvente at økt kjennskap til ordningen vil føre til en økning i antallet søknader på sikt. Sett hen til saksbehandlingstiden i forberedende faginstanser er det likevel grunn til å anta at utvalget ikke vil merke en økning før tidligst i 2022.

Antall saker under behandling ved årsskiftet 2020–2021 indikerer at saksavviklingen i utvalget i 2021 vil bli på nivå med 2020.

Det gode samarbeidet mellom faginstanser, sekretariat og utvalget vil bli videreført i 2021.

1. Dette inkluderer også saker hvor Statens sivilrettsforvaltning er eneste faginstans, og saker behandlet av Statens sivilrettsforvaltning etter avvisningsfullmakt.

Oslo, den 19. mars 2021

Arild O. Eidesen

leder av utvalget